

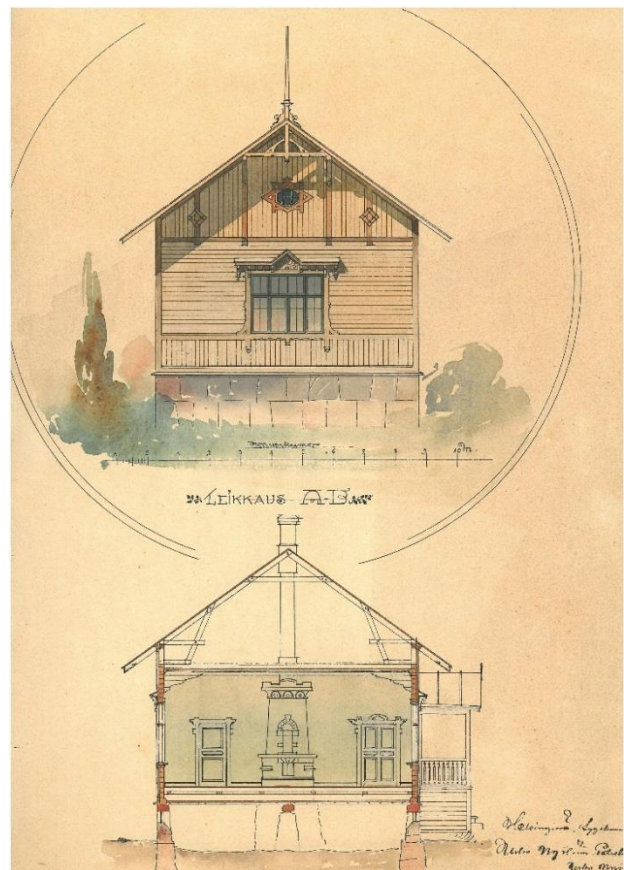
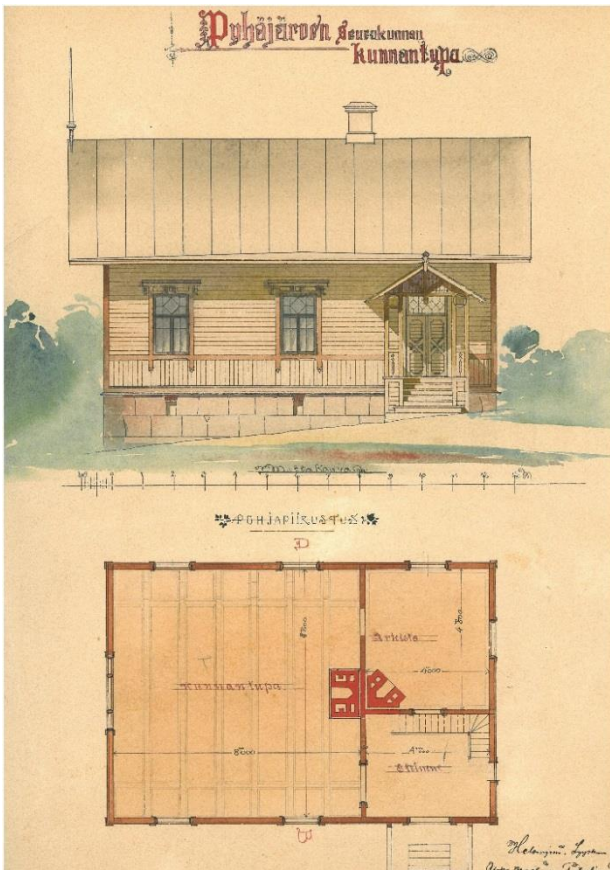
VIHREÄ TALO eli PYHÄJÄRVEN VANHA KUNNANTUPA

– tilanne- ja vaihtoehtoanalyysi / 12.8.2019, Kaavoituspäällikkö M. Vuorenpää

Alkuperäinen rakennussuunnitelma / Usko Nyström 1897.

Rakennus edustaa 1800-luvun lopulla puurakennuksissa suosittua sveitsiläistyyliä.

vas. Valokuva vuodelta 1916 Helsingintieltä päin. Oikealla Nyhkälän palanut kansakoulu.

oik. Uusittu lautaverhoilu, kuisti ja koristeiden puuttuminen ovat tehneet kunnantuvasta rintamamiestalon näköisen. Kuva vuodelta 2013.

LÄHTÖKOHDAT

- kunnantupa 1898 = 121 vuotta vanha
- kerrosluku 1½, 118 k-m², p=12m, l=8m, k=~5m+1m
- kunnantupa on nykyisen Karkkilan ensimmäinen arkkitehdin suunnittelema julkinen rakennus ja kunnantalo sekä tiettävästi Suomen vanhin arkkitehdin suunnittelema kunnantupa
- suunnittelija Arkkitehtuuritoimisto Usko Nyström-Petreljus-Penttilä 1897; Usko Nyström oli yksi Suomen kuuluisimmista jugend-kauden arkkitehdeista
- alkuperäiset piirustukset löytyvät museolta / Tommi Kuutsa
- yksi Karkkilan vanhimmista rakennuksista, johon kiteytyy Karkkilan alkuhistoria itsenäisenä kuntana
- rakentaja paikallinen rakennusyrittäjä Pyhäjärven talollisten toimittamista hirsistä ja rakennusaineista.

HISTORIA

Toimintahistoria:

1. Pyhjärven kunnantalo 1898 – n.1920: kuntakokousten pitopaikka (>2016) koulu + kättilön asunto
2. kirjasto: 1918 - n. 1935
3. Helluntaiseurakunta 1939-2007
4. liiketila, peruskorjaus aloitettu 2007 -sisälattia purettu ym.
5. tyhjillään, korjaus lopetettu, irrotettu vesi- ja viemäriverkosta 2012 >>>

Omistushistoria:

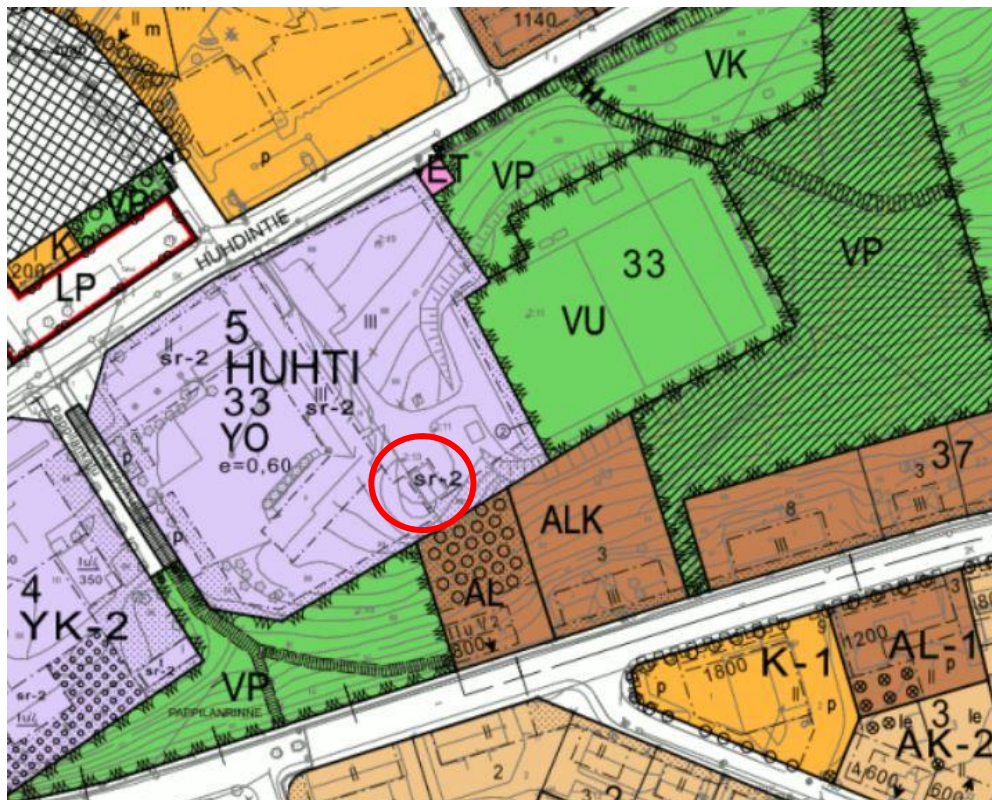
1. Pyhjärven seurakunta: kunnantupa
2. Helluntaiseurakunta / Saalem 1939-2007
3. Yksityinen omistaja Tommi Heikkinen 2007: liiketila
4. Karkkilan kaupunki lunasti kiinteistön 2012 (50 000€): tyhjillään >>>

Kaavoitushistoria:

- asemakaava 178 10.11.2003: sr
- asemakaavamuutos 207 2013: sr-2 merkintä, tontti YO = opetustoimintaa palvelevien rakennusten korttelialue
- asemakaavamuutokseen 214 liittyen teknisen lautakunnan purkamislupahakemuksen valmistelun käynnistäminen 27.3.2014
- ELY-keskuksen poikkeuslupa purkamiseen 2016: ”Alkuperäisyydestä säilynyt lähinnä hirsirunko ja arkkitehtoniset arvot menetetty.”
- Hho kumosi poikkeusluvan 2016: ”Vuoden 2013 suojelumerkinnän jälkeen rakennuksessa ei ole tapahtunut sellaisia muutoksia, jotka olisivat johtaneet suojeluarvon menettämiseen.”

sr-2

Rakennustaiteellisesti ja historiallisesti arvokas rakennus. Rakennusta ei saa purkaa. Rakennuksessa ei saa tehdä sellaisia korjaus- ja muutostöitä, jotka turmelevat rakennuksen historiallista tai kaupunkikuvallista arvoa. Purku-, muutos- ja korjaustöistä tulee pyytää lausunto Maakuntamuseolta.

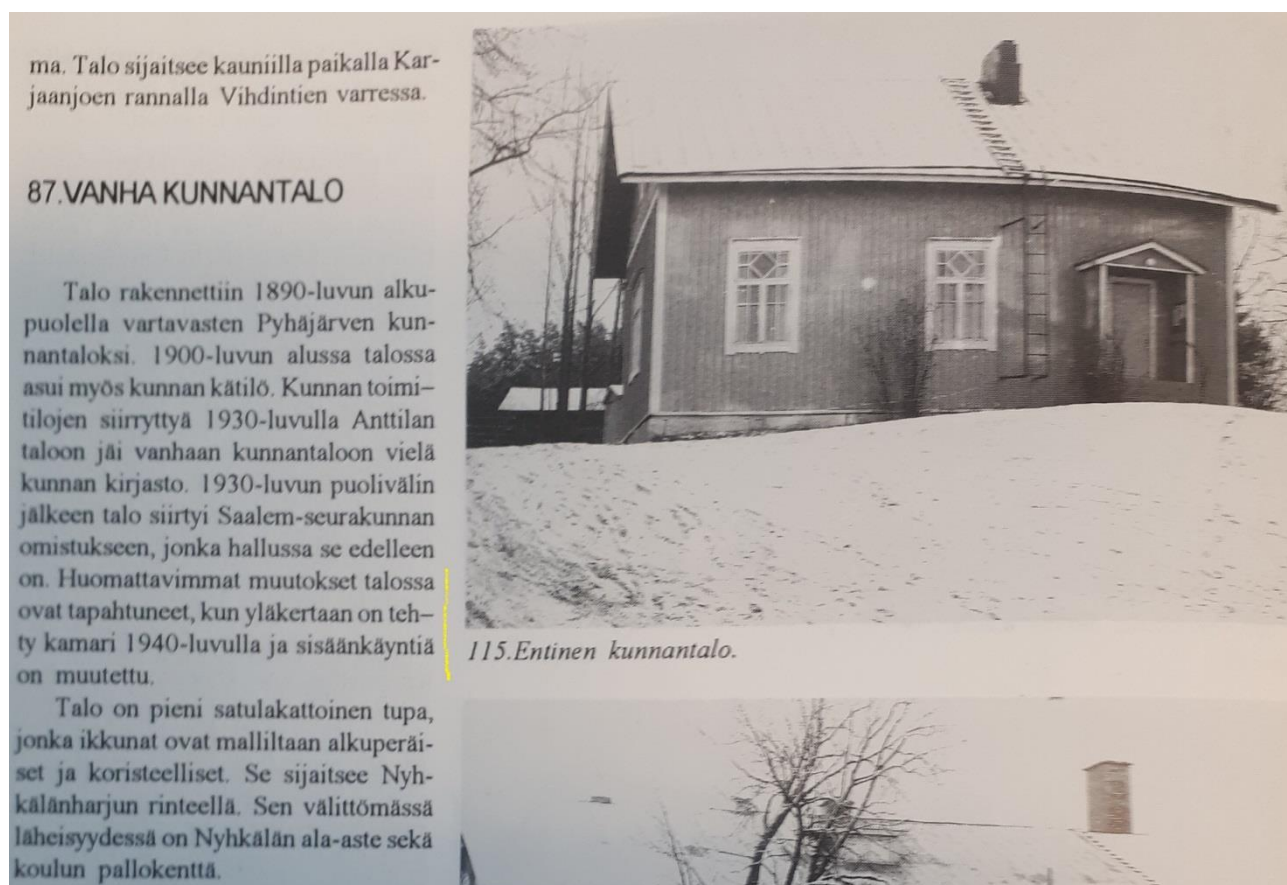
KULTTUURIHISTORIALLINEN ARVO JA ARKKITEHTUURI

Miksi suojeltu asemakaavassa?

Anne Virtasen Gradu:ssa todetaan (s.45), että ydinkeskustan **kaavamuutosta 2003** valmistelleen Vesa Näsin mukaan entisen kunnantuvan suojelusta ei erikseen keskusteltu, vaan **rakennus oli lähtökohtaisesti suojeltu. Suojelu perustui Karkkilan vanha rakennuskulttuuri (Mikola, Hakomäki 1994) teokseen**, jonka kohteet otettiin sellaisenaan. Teoksessa vanhojen rakennusten inventointiluetteloon mukaan otettujen kohteiden valinta perustuu Museoviraston luomiin periaatteisiin, joita oli sovellettu Karkkilan olosuhteisiin. Taloa pidettiin 1994 varsin alkuperäisen kaltaisena säilyneenä.

Kunnantuvan arvio 1994 /Karkkilan vanha rakennuskulttuuri (Mikola, Hakomäki 1994):

- huomattavimmat muutokset ovat yläkerran kamari ja sisäänkäynnin muuttaminen.

Vuoden 2013 kaavaprosessissa suojelua ei kyseenalaistettu ja lausunnoissa sitä pidettiin hyvänä. Vuoden 2013 kaavamuutoksen lausunnoissa epäiltiin koulun piha- ja kenttäsuunnitelmien uhkaavan kunnantuvan suojellista arvoa.

>>> Vuoden 2003 ja 2013 kaavaprosesseissa ei selvitetty uudelleen kunnantuvan silloista tilaa rakennussuojelun tai kunnan osalta, vaan suojelu perustui vuoden 1994 arvioon.

Suojeluperusteet rakennusperinnön näkökulmasta

Kunnantupa on suojeltu asemakaavalla, eikä lailla rakennusperinnön suojelemiseksi, mutta rakennusperinnön suojelemisen perusteiden arviointi on olennainen osa kaavallisen suojelun tarkoituksenmukaisuuden arviointia, joten seuraavassa on arvioitu kunnantuvan suojelun edellytyksiä tästä näkökulmasta.

Laki rakennusperinnön suojelemisesta: 8§ Suojelun edellytykset		
Rakennuksen merkittävyys arvioidaan seuraavilla perusteilla:		
	NYKYTILANNE	TOTEUTUMINEN
1) harvinaisuus tai ainutlaatuisuus (harvinaisuus)	alun perin aikakaudelle tyypillinen mutta Karkkilassa harvinainen, Sweitsiläistyylinen puutalo	palautettavissa
2) historiallinen tyypillisuus alueelle (tyypillisuus)	EI OLE TYYPILLINEN	-
3) aluetta tai tiettyä aikaa kuvaavat tyypilliset piirteet (edustavuus)	KADONNEET	-
4) alkuperäistä tai sitä vastaavan käytön, rakentamistavan, arkkitehtuurin tai tyylin ilmeneminen ja jatkuminen (alkuperäisyys)	HIRRET JA KATTORAKENTEET + joitain sisäpintoja Arkkitehtoniset erityispiirteet purettu	X -
5) merkitys historiallisen tapahtuman tai ilmiön todisteena tai siitä kertovana ja tietoa lisäävänä esimerkkinä (historiallinen todistusvoimaisuus)	Ilmiö: Suomen vanhin arkkitehdin (Nyström) suunnittelema kunnantupa ja Karkkilan ensimmäinen arkkitehdin suunnittelema rakennus Tapahtuma: Karkkilan ensimmäisten kuntakokousten paikka, koulu, kirjasto	palautettavissa? aitous? X
6) näkyvissä olevat eri aikakausien rakenteet, materiaalit ja tyylipiirteet, jotka ilmentävät rakentamisen, hoidon ja käytön historiaa ja jatkuvuutta (historiallinen kerroksisuus)	EI OLE: purettu tai vaihdettu	-

KUNTO

Yhteenveto vuoden 2014/2015 kunnosta Vahanen oy:ltä tilatun selvityksen 2014 ja Rakennusliike Heikkisen 2015 tekemän selvityksen mukaan. Selvitysten johtopäätökset olivat samansuuntaiset. Heikkisen rakennusliike korosti lisäksi rakennuksen suoristamistarvetta.

Rakennus oli vielä v. 2015 rakenteiltaan ikäänsä nähden huomattavan hyvässä kunnossa. Ei päällepäin havaittavia kosteusvaurioita. Ulkoverhouksessa oli lahovaurioita lähinnä kivijalan suojalistassa. Säilymiseen on vaikuttanut talon sijainti korkealla mäellä maanpintojen kallistusten ollessa rakennuksesta pois päin. Viime vuosikymmeninä kivijalan viereinen maamassa on päässyt kasvamaan ja lisännyt kosteusrasitusta. Vahanen Oy suositteli maamassojen poistoa ja kallistusten tarkastusta.

Alimpien hirsien kunnan tarkastaminen olisi vaatinut aukkojen tekemistä lautaverhoiluun. Tätä ei tehty, joten Vahanen oy:n kustannusarviossa ei ole mukana hirsien vaihtamistyötä eli kengittämistä.

Vuonna 2017 sisäpohjaa avattiin kahdessa nurkassa ja havaittiin ensimmäisissä hirsikerroksissa tupajumin syömiä kohtia (ks. kuvat jäljempänä). Ensimmäisten hirsikerrosten vaihtaminen eli kengittäminen tai osittainen korjaaminen on yli satavuotiaissa hirsitaloissa normaali toimenpide.

Yhteenveto eri lähteistä tulleista huomioista:

- ei salaojitusta eikä sadevesien ohjausta: maanpinnan kallistukset varmistettava
- puolet kivijalan luonnonkiviharkoista on korvattu tai peitetty betonilla, luonnonkivet on maalattu valkoisiksi kuten betoninen kivijalkakin
- ehjä mutta vanha saumapeltikatto, huonosti paikattu vanhojen piippujen kohdalta, ei aluskatetta (paksua peltiä oleva katto lienee alkuperäinen)
- lautavuoraus vaihdettu; tyydyttävässä tai heikossa kunnossa
- ulkokoristeet poistettu tai vaihdettu
- portaat ja ulko-ovi vaihdettu + betoniset portaat valettu runkoon kiinni
- ikkuna-aukotus alkuperäinen: päätyikkuna pienennetty
- alkuperäiset ikkunat vaihdettu 90-luvulla lähes vastaavan mallisiin uusiin, rikottu n. 2014 ja peitetty vanerilla
- tulisijat ja hormit purettu
- ryömintätila kunnossa, mutta orgaanista materiaalia ja roskia
- alapohjan puurakenteet hyvässä kunnossa
- lankkulattia purettu ja alapohjarakenne avattu aloitetun remontin yhteydessä, lankut tallessa (?)
- seinistä alkuperäiset pinkopahvit revitty hirsipinnalle
- hirsirakenne sisäpuolelta hyväkuntoista, alempien hirsien kuntotarkastus vaatisi rakenneavauksia julkisivuverhoiluun
- alakatot pääsääntöisesti hyväkuntoisia, kuivuneita vesivuotojälkiä lähellä aiempien tulisijojen hormien läpivientejä
- sisäkatot helmiponttipaneelia, pääsääntöisesti hyväkuntoisia
- portaat yläkertaan ok.
- yksi sisäovipari säilynyt
- yhteys vesi- ja viemäriverkkoon katkaistu
- yläkertaan rakennettu huone, jossa keittiö ja WC: vesijohdot vaihdettava
- suora sähkölämmitys: koko sähköjärjestelmä tarkastettava ja vedot uusittava
- ei toimivaa koneellista ilmastointia / vanha ilmanvaihtokone (?) mitoitettu seurakunnan tarpeisiin

Vuoden 2017 MIKROBITUTKIMUSLAUSUNTO (Novorite Laboratories oy 2017)

Lausunnossa todetaan:

- alanurkkien viljelynäytteissä todettiin runsaasti tai kohtalaisesti tavanomaisia homeitiöitä ja vähän sädesientä.
- kattotuolin viljelynäytteissä todettiin runsaasti tavanomaisten homesienten itiöitä ja vähän sädesientä.
- ruodelautojen viljelynäytteissä todettiin hiivakasvustoa ja homesienten itiöitä.

Mikrobitutkimuksen tulosten tulkinta (KMA Company Oy – kosteus- ja homekorjausasiantuntija)

Homeitiöitä on normaalisti kaikkialla, ja niitä todetaankin yleensä kaikilla pinnoilla. Lisäksi niitä ja myös luonnossa yleisenä elävää sädesientä voi kulkeutua ulkoa ilmvirran tai jopa näytteenottajan mukana. Näin on yleensä, jos esiintymät viljelymaljassa ovat pieniä. Tulokset koskevat siis nimenomaan viljelynäytteitä ja menetelmällä saatu tulos on suuntaa antava jatkotutkimuksessa tai remontoinnissa huomioitava tulos.

Mikrobikohteiden tulkinta

Kattotuolien ja ruodelautojen saama kosteus ja siitä johtuvat homevauriot ovat silmillä nähtävissä. Hapantuneet ja homehtuneet puuosat ovat vaihdettavissa. Jos sädesientä on, on esiintymä pieni.

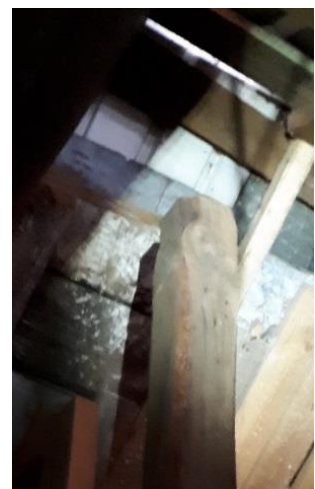
Alimmat hirret ovat päässeet kostumaan ja jälkikäteen valetun, betonisen kivijalan kanssa kosketuksiin pääsevässä puussa alkaa hyvin yleisesti kasvamaan sädesieni, jos alapohjan tuuletus ei ole riittävää. Itiöitä kasvoi näytteessä kuitenkin vähän, joten se viittaa pieneen esiintymään tai ulkoilmasta tullessiin bakteereihin. Kostuneiden puuosien poistaminen ja tuuletuksen varmistaminen poistavat ongelman. Alapohjan puruja ja muuta täytettä ei saa käyttää uudelleen.

Johtopäätös: ei merkittäviä mikrobivaurioita

Vaikka sädesieni on vanhojen talojen pahin vihollinen ja hengitysilman pilaaja jo pieninä pitoisuuksina, joudutaan rakennus tuhoamaan vasta, kun sädesieni on levinnyt laajalle koko rakenteeseen niin, että vauriokohtia ei pystytä uusimaan tai se edellyttäisi laajojen, sädesienten saastuttamien betonirakenteiden poistamista. Kunnantuvassa näin ei ole, ja myöhemmin valettu kivijalka poistettaneen entisöinnin yhteydessä, jos talo otetaan käyttöön.

Kaavoituspäällikön 28.3.2019 suorittama katselmus:

- talossa ei ole homeenhajua ja tuuletus on rikkonaisten ikkunoiden takia ollut hyvä
- ainoat näkyvät laho- ja homevauriot ovat vintillä ruodelautoissa, puretun hormin läpiviennin kohdalla, jossa peltien välistä pääsee vettä sisään, myös peltikaton kondensaatiovesi kerääntyy suoraan katon ruodelautoihin ja siitä kattotuoliin
- vintillä on mieto ”vanhan puutalon” haju, mikä voi johtua puutavaran tai sahanpurun sinistymisenestoaineen hajoamisesta tai peltikaton kostuttamien kattoruoteiden homeesta tai hiivasta
- vintillä on ainutlaatuiset yläorsirakenteet, jotka ovat hyvässä kunnossa
- talon hirsirakenteet ovat pääsääntöisesti hyväkuntoisia seinissä, vintillä ja alapohjassa niiltä osin kuin ne näkyvät tuuletusaukoista – päässä olevan ryömintätilan ovea ei saa auki.

- kohdissa, joissa näkyvät kosteuden takia tupajumien syömät alimmat hirret, ovat hirret muuten kovia, joten vauriokohtien uusiminen voi olla riittävä toimenpide.

Vuoden 2017 mikrobi tutkimusten ottopaikat toivat esiin tupajumien vaurioittamia hirsii.

Kaavoituspäällikön johtopäätös talon rakenteellisen kunnan säilyttämiseksi 2019:

- Katon vuotokohdat on korjattava vedentulon lopettamiseksi vintille ja kattorakenteisiin vanhojen hormien läpivientien kohdalla.
- Maamassat kivijalan vierestä on syytä poistaa ja kallistukset tarkastaa kosteuden johtamiseksi pois talon alarakenteista.
- Betoninen kivijalkaosuus pitäisi purkaa ja alkuperäisen kaltainen kivijalka palauttaa kaikille sivuille.
- Alapohjan tuuletus tulee varmistaa ja orgaaninen aines poistaa.
- Alimmat hirsikerrokset pitäisi saada esiin ja tupajumien eteneminen pitäisi pysäyttää.
- Kengitystarve pitäisi selvittää.
- Vanhat alapohjan eristepurut on toimitettava jätteenkäsittelylaitokselle.

Muu remontointi vastaa tavallista vanhan talon remontointia ennen varsinaisten restaurointitoimenpiteiden aloittamista, kuten lautavuorauksen muuttamista alkuperäistä asua vastaavaksi.

ARVIO 2019

1. kunnantupa on rakenteiltaan säilynyt hyvässä kunnossa.
2. kunnantupa on nykyisessä kunnossaan helposti, joskin aikaa vievästi restauroitavissa alkuperäiseen asuunsa.
3. kunnantupa on kunnoltaan ja hirsiltään myös siirtämisen kestävä rakennus.
4. alkuperäisen peltikaton säilyttäminen on suositeltavaa, jos se on hyvässä kunnossa.

KORJAUSKUSTANNUSARVIOITA

1. Perustasoon (ei entisöintinäkökulmaa) korjaamiskustannukset Vahanen oy 2014: n. 200 000€ + alv
 - sis. uudet: vesikatto, julkisivu, lämmöneristys, ikkunat, ulko-ovi, ulkoseinien sisäpinnat, sisäkattojen maalaus, alapohjarakenne, koneellinen ilmanvaihto, WC-tila
 - ei sisällä kengitystä.
2. Entisen omistajan ja remontin aloittaneen rakennusliike Heikkisen perusentisöintikunnostusarvio 2015 vuoden 2012 kuntotasolla: n. 170 000€ + alv
 - sis. perustuksen oikaisu ja maanparannustyöt, runko- ja rakennetyöt, julkisivu, ikkunat ja ulko-ovi, vesikatto, sisustus, lvi
 - ei sisältäne julkisivun koristeita ja alkuperäisen kaltaisen kuistin rakentamista + päätyikkunan palauttamista alkuperäiseen kokoonsa
3. Kotiseutuyhdistys (v. 2015) on tarjoutunut hankkimaan entisöintiremontin tarvitsemat avustukset, tekijät ja talkootyövoimaa: n. 0€
 - sis. entisöinti yhdistysten kohtauspaikaksi

Oletettavasti korjauskustannuksiin ei liity täyttä entisöintiä alkuperäiseen asuun vaan toiminnallisen tason saavuttaminen entisöivällä remontoinnilla.

Julkiset korjausavustukset eivät ole suuria, vain 10-20% korjauskustannuksista, joten yhdistykset tarvitsisivat huomattavan määrän sponsoreita tarjotessaan entisöintiremonttia, josta ei ole kaupungille kuluja.

Entisöinnin tulisi kattaa myös alkuperäisen kaltaisten tulisijojen rakentamisen. Siksi korjauksen ja entisöinnin ensimmäisessä vaiheessa ja uusia perustuksia tehtäessä tulee jättää mahdollisuus myös tulisijojen muuraamiselle.

KAKSI ERILAISTA JOHTOPÄÄTÖSTÄ ja Hho:n ratkaisu:

Maakuntamuseon (2014) mielestä talo on säilynyt hyvin ja voidaan helposti palauttaa alkuperäiseen asuunsa. Rakennuksen koko, muoto, runko, osa perustaa, aukotus ja kantavat rakenteet ovat alkuperäiset. Lisäksi sisäosissa on paljon alkuperäisiä elementtejä. Tehdyt muutokset voidaan poistaa ja rakennus palauttaa lähelle alkuperäistä asua.

ELY-keskus katsoo (poikkeamispäätös 2016), että rakennuksen alkuperäisyydestä on säilynyt lähinnä hirsinen runko ja muilta osin rakennus on menettänyt arkkitehtonisen eli rakennusperinnön suojelemiseen liittyvät arvonsa ja se voidaan purkaa. ELY-keskus ei myöskään myöntäisi kohteelle rakennusperinnön hoitoavustusta.

Helsingin hallinto-oikeus kumosi 2016 ELY-keskuksen poikkeusluvan, koska katsoi, että vuoden 2013 asemakaavassa vahvistetun sr-merkinnän jälkeen rakennuksessa ei ole tapahtunut sellaisia muutoksia, jotka olisivat johtaneet rakennuksen suojeluarvojen menettämiseen. (Perusteluna Vahasen Oy:ltä 2014 tilattu kuntokartoitus.) Lisäksi asemakaavan suojelumääräys suojelee rakennusta vain sen nykyisellä paikalla, joten rakennuksen siirtäminen merkitsisi asemakaavaan perustuvan suojelun päättymistä.

2017 maakuntamuseo toteaa, että Kunnantuvan siirtomahdollisuutta voidaan myös tutkia. Siirto pitäisi tehdä kokonaisena.

Muu kunnantupaan liittyvä aktiivisuus

Kuntalaisaloite kunnantuvan korjaamiseksi järjestöjen toimesta

- Selvityspyyntö 23.9.2014 ja uudistettuna 7.6.2019 / Heikki Savola
- Ensimmäistä kuntalaisaloitetta on käsitelty teknisessä lautakunnassa 23.4.2015 §46: ”Tekninen toimiala selvittää kunnantaloa säilyttävien tahojen sitoutumisen ja rahoituskyvyn 31.12.2015 mennessä ja tuottaa raportin tai hallintasopimuksen vastuutahon kanssa.”
- 2019 Kuntalaisaloitteessa peräänkuulutetaan järjestöjen tekemän selvityksen käsittelyä ja kunnantuvan korjauksen ja toiminnan ratkaisua sen pohjalta.

Karkkilan kotiseutuyhdistyksen selvitykset

- Ehdotus 1€/kk vuokrasopimuksen solmimiseksi Karkkilan kaupungin ja Kotiseutuyhdistyksen välille hallintaoikeuden saamiseksi kunnantupaan rahoitusvaihtoehtojen selvittämistä varten 14.10.2015. Käsitelty teknisessä lautakunnassa 19.11.2015 §137: ”Asia otetaan uudelleen käsitteilyyn ELY-keskuksessa olevan poikkeamislupahakemuksen ratkettua.”
- Selvitys Pyhäjärven vanhan kunnantuvan kunnostamisesta ja ylläpidosta aktiivisten järjestöjen ja kaupunkilaisten toimin. 18.12.2015 / Kunnantuvan työjaos, Heikki Savola, siht.

Pyhäjärven vanhan kunnantuvan kunnostuksen hanke- ja rakennustapaselvitys

- 6.12.2015 / Rakennusliike Tommi Heikkinen

Pro gradu 2019 / Anne Virtanen

- Pyhäjärven entinen kunnantupa Karkkilassa: **Rakennussuojelusta ja sen käytännön toteutumisesta kunnantuvan tapauksen valossa** / Virtanen, Anne: Helsingin yliopisto, Humanistinen tiedekunta, Filosofian, historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos
- <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/302992>
- YHTEENVETO: Gradussa kuvataan prosessia, jossa kunnantuvan kaavallinen suojelu kyseenalaistettiin Karkkilan kaupungin toimesta, mistä alkoi vuosia kestänyt kiista rakennuksen kohtalosta. Gradun mukaan virkamiesvalmistelulla on ollut keskeinen rooli asiasta kehkeytyneen kiistan muodostumisessa ja paikallisyhdistyksillä merkittävään haasteelliseen rooliin kulttuuriympäristön vaalijana. Gradun johtopäätös on myös, että kunnantuvan tapauksessa ei ole toimittu maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) edellyttämällä tavalla.
- Gradussa ei pohdita kunnantuvan nykyistä tilaa, kuntoa, eikä suojeluun johtaneita perusteita.

YHTEENVETO KUNNANTUVAN SUOJELUPERUSTEISTA JA ARVOISTA

KUNNANTUVAN SUOJELULLISET TASOT:	SUOJELUN MAHDOLLISUUS:
1 rakennusperinnön kannalta arvokas rakennushistoria ja rakennustaide julkisivu: sisätilat:	PALAUTETTAVISSA – MUTTA EI ALKUPERÄISTÄ pitkälti poistettu tai vaihdettu – ei tunnistettavissa pitkälti purettu, tulisijat purettu
2 kulttuurihistoriallisesti arvokkaat rakenteet kuten hirret ja kattorakenteet = rakennustekniikan suojele	IKÄISEKSEEN HYVÄSSÄ KUNNOSSA ”teräshirret”
3 sijainti: historiallisesti ja kaupungin identiteetin kannalta arvokkaan toiminnan paikka = rakennuksen käyttö ja siihen liittyvät tapahtumat	PAIKAN LUONNE MUUTTUNUT ahdasta, näkymät kasvaneet umpeen
4 toiminta:	ei jatkumoa

JOHTOPÄÄTÖS:

1. Realistisesti arvoituna kunnantuvan rakennusarkkitehtuurin liittyvät suojeluarvot on menetetty,
2. mutta kohde voi silti olla tärkeä Karkkilan historialle, kotiseutuhengelle ja asukkaille,
3. ja sillä voi olla merkittävä vaikutus Karkkilan imagoon, yhteisöllisyyteen ja matkailupotentiaaliin
4. joko nykyisellä paikallaan tai siirrettynä.

Hyvä esimerkki Prijuuti: Yhteisöllinen työtila ja korjausrakentamiskeskus Tuusulassa

Talvinen näkymä Prijuutille Tuusulan tien suunnasta

TONTTI JA TOIMINNALLISUUS

Vanha kunnantupa on jäänyt kasvaneen Nyhkälän koulun rakennusten sekä koululaisten tarvitseman pihan ja urheilukentän puristukseen. Koululle rakennettavaa urheilukenttää varten on harjua madallettu pohjoisen suunnassa useita metrejä ja kunnantupa on jäänyt pienelle nyppylälle ilman kunnollista pihaa ja kulkuväylää. Nykyisellään autio kunnantupa houkuttelee epämääräistä porukkaa, joka on rikkonut ikkunat ja töhrinyt seinät.

- Nyhkälän harjun lähiliikunta-alueen arkkitehdit suosittelevat lausunnossaan 2018 kunnantalon siirtoa muualle tai samaan paikkaan uudelleen maaston muotoilutöiden jälkeen (Anne Virtanen s.77, 389).
- Nyhkälän koulun pääsuunnittelija Seppo Markun (H&M arkkitehdit) mukaan kunnantuvan takia osa laskennallisesta koulun piha-alasta joudutaan ottamaan kentän puolelta. Jos rakennus siirretään, koulun pihan toiminnot helpottuvat selkeästi.

Kuvat: M. Vuorenpää 2019

Onko Pyhäjärven vanha kunnantupa sen käytön ja potentiaalien kannalta sopivassa paikassa?

Haittaako kunnantupa koulun pihan käyttöä ja kehittämistä?

Nykyisellään kunnantupa on ilkeän kohteena ja kerää liepeilleen epämääräistä porukkaa.

Kuvat: Jari Mettälä? 2016

SIIRTOTAPA JA KUSTANNUS

Mitä siirto tarkoittaa?

Pääsääntönä on, että siirretty rakennus katsotaan uudisrakennukseksi ja sitä koskee uudisrakennusnormit. Tämä ei kuitenkaan entisöintinäkökulmasta ole tarkoituksenmukaista. Siirron valmistelu vaatii erityisosaamista niin, että siirrettyä rakennusta ei käsitellä uudisrakennuksena.

SIIRTOTAVAT	ANALYYSIY	KUSTANNUS
Kokonaisena siirtäminen	<ul style="list-style-type: none">• lähelle ei pääse + liian ahdasta – nosturin koon kasvattaminen on todella kallista ja tulee myös kantavuusongelmia• mitä hyötyä kokonaisena siirtämisestä olisi?*	<ul style="list-style-type: none">• n. 90 000€ - ei sisällä perustuksia• Maakuntamuseon suositus• nopein vaihtoehto• kentän rakenteet voivat estää siirron – vaatii toisen asiantuntija-auditoinnin
Osina siirtäminen	<ul style="list-style-type: none">• puretaan hirsirungolle• ei mitään hyötyä purettuna siirtämisen verrattuna	
Purettuna siirtäminen	<ul style="list-style-type: none">• ei vaarana talon rakennustaiteellisia arvoja, koska ne on jo purettu*• siirtäminen on osa hirsitalojen perinnettä ja hyviä hirsirunkoja siirrellään montakin kertaa• voidaan tehdä koulun vierestä kulkevaa huoltoreittiä pitkin	<ul style="list-style-type: none">• pelkän hirsikehikon siirtäminen ja kokoaminen n. 50 000€, jos kattorakenteet ehjänä + 40 000€ = yht. n. 90 000€ - ei sisällä perustuksia• jos purku ja kokoaminen talkootyönä >>> pelkkä siirtokustannus 10 000€ - 20 000€• kuorma-auton kääntyminen koulun kulmalla tarkennettava

* Purettuna siirrettynä ei menetetä talon kulttuurihistoriallisia tai muitakaan arvoja, koska:

- talon nykyinen lautavuoraus tulee joka tapauksessa vaihdettavaksi entisöinnissä
- lähes kaikki koristeet ovat kadonneet
- sisäänkäynti puretaan ja rakennetaan alkuperäisten piirustusten mukaiseksi
- katto joudutaan joka tapauksessa korjaamaan, vaikka vanhoja peltejä käytettäisiinkin
- sisätilat on jo suurimmaksi osaksi purettu, sisäkattopaneeli ja muut alkuperäiset paneelit ja portaikko otetaan talteen
- myöhemmin rakennettu vinttihuone joudutaan joka tapauksessa purkamaan entisöinnissä
- ikkunat ovat uudehkot ja helposti otettavissa irti
- alakerran väliseinä ja tulisijat ovat jo poissa

Kuoppalan talo, Antinkatu 9

Kuva 17. Ville Kuoppalan talo (Syväoja 2016).

KUNNANTUVAN ERI VAIHTOEHTOJEN ARVIOINTIA
– keskustelujen pohjalta täydentyvä arviointitaulukko

	NYKYINEN PAIKKA	SIIRTO	HUUTOKAUPPA SIIRRETTÄVÄKSI	0 VAIHTOEHTO: ei tehdä mitään
korjauskustannuksen suuruusluokka	- viiden vuoden takainen arvio n. 200 000€ riippuen talkootyön määrästä, entisöinnin tasosta ja hallinnoijasta	- korjaus / entisöintikustannus n. 200 000€ riippuen talkootyön määrästä, entisöinnin tasosta ja hallinnoijasta	0€	0€
siirtokustannusten suuruusluokka	----	Purku, siirto ja kokoaminen: - purku + siirto + kokoaminen n. 50 000€ ilman kattorakenteita - + kattorakenteet 40 000€ - xx 000€ sijoituspaikan valmistelut ja perustukset Pelkkä siirto: - pelkkä puretun materiaalin siirto osoitettuun paikkaan 10 000 – 20 000€	-	-
alueen toiminnallisuus	- kunnantupa on jäänyt koulun kasvavien tarpeiden puristuksiin - ESTÄÄ koulun niukan pihan laajentamisen ja kehittämisen	- ratkaisee Nyhkälän koulun pihan ongelmat	ratkaisee Nyhkälän koulun pihan ongelmat	Häiritsee Nyhkälän koulun pihan kehittämistä
tuvan saavutettavuus ja piha	- pihaa ei juuri ole ja käynti tuvalle tulisi urheilukentän kautta - pysäköintipaikkoja ei vielä ole - Helsingintien suunnasta ei voida järjestää käyntiä, koska välissä kerrostalotontit	- voidaan laittaa paikkaan, jossa on parempi näkyvyys ja saavutettavuus myös matkailun ja ulkoilijoiden näkökulmasta - parempi pysäköinti - pihasta voidaan tehdä myös kohtaustaikka	yksityisomistus	ei käyttöä
maisema ja katukuva	- kunnantupa on Helsingintieltä katsottuna osa harjun historiallisten rakennusten jatkumoa pappilan rakennusten kanssa - näkymä jää puuston ja Helsingintien varteen rakennettavien kerrostalojen taakse - sopii huonosti Nyhkälän koulun viereen	- voi saada näkyvämmän ja paremmin historiallista arvoa korostavan paikan kaupunkikuvassa	?	epäsiisti elementti harjulla ja katukuvassa
käyttömahdollisuudet	- koulu ei tarvitse kunnantupaa tilana - yhdistysten kohtaustaikka - ?	- yhdistysten kohtaustaikka - ulkoilu-/matkailukahvila - matkailuinfo - kotiseutumuseo jne.	riippuu ostajasta / yksityiskäyttö	0
korjausvaihtoehdot	- toimivaksi korjaus - perusentisöinti	- entisöinti alkuperäiseen asuun	omistaja päättää	-

	<ul style="list-style-type: none"> - entisöinti alkuperäiseen asuun 	<ul style="list-style-type: none"> - mm. kivijalan entisöinti, portaikon ja ison ikkunan entisöinnit jne. 		
korjaushyöty	<ul style="list-style-type: none"> - mahdollinen oppilaitosyhteistyö ja koulutuskohte - monia yhteistyökumppaneita - työtä, opiskelupaikka - positiivista julkisuutta, lehtijuttuja 	<ul style="list-style-type: none"> - mahdollinen oppilaitosyhteistyö ja koulutuskohte - monia yhteistyökumppaneita - työtä, opiskelupaikka - positiivista julkisuutta, lehtijuttuja 	-	0
kiertotaloushyöty	<ul style="list-style-type: none"> - uusiokäyttöä 	<ul style="list-style-type: none"> - uusiokäyttöä 	uusiokäyttöä	0
yhteisöllisyys	<ul style="list-style-type: none"> - Karkkilalaisia yhdistävä projekti - iso merkitys! - mahdollinen yhdistysten ja kaupunkilaisten pelastus- ja entisöintikohte: yhdessä tekeminen, kotiseuturakkaus, ylpeys omasta historiasta 	<ul style="list-style-type: none"> - Karkkilalaisia yhdistävä projekti - iso merkitys! - mahdollinen yhdistysten ja kaupunkilaisten pelastus- ja entisöintikohte: yhdessä tekeminen, kotiseuturakkaus, ylpeys omasta historiasta 	riippuu kuka ostaa tai yksityisen ostajan oma projekti	erittäin negatiivinen vaikutus: "vastakkainasette lu jatkuu"
Karkkilan imago	<ul style="list-style-type: none"> - tärkeä entisöintikohte Karkkilan imagon kannalta omaa historiaansa ja kotiseutuyhteisöllisyyttä arvostavana kaupunkina - valtakunnallista huomiota 	<ul style="list-style-type: none"> - tärkeä entisöintikohte Karkkilan imagon kannalta omaa historiaansa ja kotiseutuyhteisöllisyyttä arvostavana kaupunkina - valtakunnallista huomiota 	negatiivinen vaikutus	helposti erittäin negatiivinen vaikutus
matkailupotentiaali	<ul style="list-style-type: none"> - matkailun kannalta erittäin huono paikka koulun ja urheilukentän kainalossa - ei näy matkailijoiden reitille - "tässä se on aina ollut etu" 	<ul style="list-style-type: none"> - matkailun kannalta voidaan etsiä edustava paikka muiden kulttuurihistoriallisesti tai luonnon kannalta edustavien kohteiden synergiaympäristöstä tai reitiltä - vanhalle paikalle voidaan tehdä pienoismallitaideteos 	0 / riippuu ostajasta	0
omistusvaihtoehtoja	<ul style="list-style-type: none"> - kaupunki vuokraa kotiseutuyhdistykselle - ? 	<ul style="list-style-type: none"> - kaupunki - kaupunki myy kotiseutuyhdistykselle ja vuokraa tonttipaikan - joku taho ostaa rakennuksen omalle tontilleen ja vuokraa? 	yksityinen omistaja	kaupunki
siirtokustannusten maksaja	<ul style="list-style-type: none"> - - 	<ul style="list-style-type: none"> - kaupunki; ainakin henkilötyötä - avustukset (museovirasto, EU, ?) - joukkorahoituskeräys - yhdistykset 	yksityinen	-
korjaus- ja entisöintikustannusten maksaja	<ul style="list-style-type: none"> - kotiseutuyhdistys & kumppanit - avustukset (museovirasto, EU) - joukkorahoitus? 	<ul style="list-style-type: none"> - kotiseutuyhdistys & kumppanit? - avustukset (museovirasto, EU) - kaupunki / turismin edistämiskohde? - yksityinen sijoittaja /sponsori 	yksityinen	-

		- joukkorahoitus		
tontin omistaja	- kaupunki	- kaupunki, järjestö tai yksityinen	yksityinen	kaupunki
KULUT JA TULOT	<p>Kulut:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 42 000€: kulku, pp. ja piha - 16 000€ vedet+sähkö - ylläpitokulut 10 000€/v. <p>Tulot:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vuokratulot 0€: vuokraus kotiseutuyhdistykselle entisöintiä vastaan - muita ??? 	<p>Kulut:</p> <ul style="list-style-type: none"> - min 60 000€ siirto, paikka ja kokoaminen - uuden paikan kulku, piha, kunt. n. 50 000€ riippuen paikasta - entisöinti: kuka? - entisöinnin koordinointi: kuka? - ylläpitokulut 10 000€/v.: kuka? <p>Tulot:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vuokratuloja - matkailutuloja 	<p>Kulut:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kh:n päätös poikkeamisesta rakennussuojelua koskevasta määräyksestä - huutokaupan järjestäminen <p>Tulot:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kauppahinta 	ilkeviltakuluja
NETTOHYÖTY/HAITTA	<p>+/- piha/kuntek. kustannus samaa suuruusluokkaa uuden paikan kanssa</p> <ul style="list-style-type: none"> - - koulun pihan kehittämisingelmat ja niukkuus säilyy - - huono näkyvyys ja ympäristö matkailun kannalta <p>+ motivoitunut kotiseutuyhdistys ja muistomerkkirakennus aktiivisessa käytössä</p>	<p>+/- piha/kuntek. kustannus samaa suuruusluokkaa vanhan paikan kanssa</p> <p>+ koulun pihaa voidaan laajentaa</p> <p>+ matkailukohde ja virkistyspotentiaali riippuen sijoituspaikasta</p> <p>+ kotiseutuyhdistys voinee motivoitua myös uudessa kohteessa, jos siitä on rakennukselle ja toimijoille lisäarvoa</p>	+/-0	- - seisoo paikallaan monta vuosikymmentä ränsistyen, töhrittynä ja käyttämättömänä

KUNNATUVAN ERILAISIA SIJOITUSVAIHTOEHTOJA

Ideoi ja perustelee tähän mahdollisia sijoitusvaihtoehtoja:

tällä alueella
kunnantuvasta
voisi hyötyä
matkailun ja
ulkoilun
näkökulmasta

LIITTEET

Liite1: HYVIÄ KORJAUS- JA SIIRTOESIMERKKEJÄ

Prijuuti: Yhteisöllinen työtila ja korjausrakentamiskeskus Tuusulassa

<http://prijuutti.fi/>

Talvinen näkymä Prijuutille Tuusulantien suunnasta

Prijuuti on 160 vuotias, mutta korjattavissa.

Suomessa on aina siirretty arvokkaita rakennuksia

Hämeenlinna: empirepuutalo (suutari Jömanin talo) siirrettiin Hämeenlinnan keskustasta Hallituskadulta kirjaston viereen Vanajaveden rantaan tiistaina 11. kesäkuuta 2013. Talon vanhalle paikalle rakennetaan uusi kerrostalo. Siirto sujui jouhevammin kuin oli kuviteltu.

<https://www.youtube.com/watch?v=PmdocAhUoMj>

Seurasaari

Saareen on siirretty 90 talonpoikaissuomea edustavaa rakennusta.

<http://www.museo-opas.fi/fi/museo/seurasaaren-ulkomuseo>

Forngårdenin talomuseo Snappertunassa

<http://www.museo-opas.fi/fi/museo/forng%C3%A5rdenin-talomuseo>

Terijoen huvilat:

https://fi.wikipedia.org/wiki/Terijoen_huvilayhdyskunta

Esim. Jyväskylän yliopiston selvitys Pohjanmaalle siirretyistä huviloista (40kpl), paljon niitä löytyy myös Järvenpäästä:

Kuoppalan talo, Antinkatu 9

Kuva 17. Ville Kuoppalan talo (Syväoja 2016).

Liite2: HIRSITALON SIIRRON ERI VAIHTOEDOT JA KUSTANNUKSET

Mitä siirto tarkoittaa?

Pääsääntönä on, että siirretty rakennus katsotaan uudisrakennukseksi ja sitä koskee uudisrakennusnormit. Tämä ei kuitenkaan entisöintinäkökulmasta ole tarkoituksenmukaista. Siirron valmistelu vaatii erityisosaamista niin, että siirrettyä rakennusta ei käsitellä uudisrakennuksena:

”mikäli siirto on historiallisesti, museaalisesti ja uuden sijoituspaikan kannalta perusteltu, löytyy varmasti erityisiä syitä lain edellyttämään tapauskohtaiseen harkintaan MRL135 §, 125 § ja 13 § mukaan sekä vielä lisäksi lain sallimiin vähäisiin poikkeuksiin MRL175 §:n mukaan”

<https://www.korvo.fi/7rakennussuojelu/48>

Siirtotavat

Jos kunnantupa päätetään siirtää, vaihtoehtoja on kolme: purettuna siirtäminen, hirsikehikkona siirtäminen tai kokonaisuena siirtäminen. Museovirastolla on aiheesta seikkaperäinen ohje:

Museoviraston ohje: <https://www.museovirasto.fi/uploads/Meista/Julkaisut/korjauskortti-17.pdf>

Ks. myös Hirsitalo muuttaa -kirja

Kokonaisuena siirtäminen

Kokonaisen siirtäminen on tällä hetkellä mahdoton vaihtoehto ympäristön ahtauden ja rakennustöiden takia. Jos alueen rakentamisessa tapahtuu muutoksia, pyydämme uuden auditoinnin ja kustannusarvion Havator Oy:ltä.

Esimerkki Havator Oy:n tekemästä suutarintalon siirrosta Hämeenlinnassa.

<https://www.youtube.com/watch?v=iqrAlsrW5CE>

Rakennusten siirtoihin erikoistunut Havator Oy (Arto Salo puh: 040 834 8403) on auditoinut paikan 16.4.2019) ja antanut seuraavan työ- ja hinta-arvion.

- Ei tarvitse purkaa mitään. Tupa painaa n. 40 tonnia.
- Siirto on mahdollinen ainoastaan Huhdintien suunnasta – tarvitsee 9m leveän tuloväylän.
- Voidaan siirtää myös tolpile (1,2m kork.) väliaikaiselle paikalle ja tulla jatkamaan siirtoa lopulliselle paikalle myöhemmin.
- Soraharjun leikkaaminen talon edestä tulee edullisemmaksi kuin nosturin koon kasvattaminen. (n. 10m etäisyydeltä 2*nosturikustannus, n. 20m etäisyydeltä 4*nosturikustannus)

TARVITTAVAT ESITYÖT:

1. KRIITTINEN TEKIJÄ: kentälle tulo ja ulospääsy Huhdintien suunnasta: onko n.9 m leveä kulkuaukko ylipäätään mahdollinen?! ja sen tarvitsemat toimet ennen siirtoa (muista suunnista kohdetta ei voida lähestyä). Koulun ja kentän väliin tulossa sähkökaapeli, jonka siirto maksaa nyt 30 000€, eikä ole enää mahdollista + tukimuuri. >>> ennen tekonurmea voidaan siirtää kentän päädyn kautta (vanhan vesitornin kulkureitiltä - jyrkkä) kesäkuun loppuun mennessä (eli 2kk aikaa!)
2. sora pois kentän ja tuvan välistä 2-3m päähän tuvan seinästä mieluiten kentän tasoon tai porrastettuna >> ei onnistu enää, koska sähkökaapeli >> nosto kentältä tai vähän lähempää tilapäisellä maansiirrolla: 5000€ kaupungin kustannus /Esko
3. siirtoreitin suunnittelu (lev. 9m), liikennetilan purku ja liikenteen pysäyttäminen: 5000€ kaupungin kustannus (Karkkilassa ei ilmajohtoja) / Esko
4. sokkeliin reiät 3m kohdalle päädyistä nostopalkkien laittamiseksi niistä läpi

5. hirsikehikon leviämisen estäminen: lattialle vetotanko + puretun väliseinän kohdalle tuet
6. siirtokohteeseen tolpat, joiden päälle voidaan laskea tai uusi kivijalka

SIIRTOKUSTANNUS (max 1km):

nosto 15 000€ (3m päästä – mahdoton) > 30 000€ (10 m, luiskalta) > 60 000€ (kentältä nosto)
lasku 5 000€

kuljetusvälineet 10 000€

YHTEENSÄ: 30 000€ (mahdoton) > 45 000€ > 75 000€

+ katualueen vapauttamiseksi tehtävät työt n. 15 000 – 20 000€ (käytännössä kaupunki)

KRIITTINEN TEKIJÄ: AIKA – siirto pitäisi tehdä mm. ennen tekonurmen laittamista kentälle >>> MAHDOTON!

Osina siirtäminen

Hirsikehikko ja kantavat rakenteet siirretään kokonaisena pakkana, muilta osin rakennus puretaan osiin, eli katto, vuoraus ja ikkunat poistetaan.

Tästä ei ole vastaavaa hyötyä, koska kustannukset ja esityöt ja kriittiset tekijät samat kuin kokonaisena siirtämisessä.

Purettuna siirtäminen

Purettuna siirtäminen vaikuttaa **ainoalta realistiselta vaihtoehdolta**.

Purettuna siirtäminen on osa hirsitalojen siirtämisen perinnettä ja hyviä hirsirunkoja siirrellään montakin kertaa. (Vrt. Terijoelta tuodut kymmenet huvilat Pohjanmaalle ja Järvenpään.)

Purettuna siirrettyinä ei menetetä talon kulttuurihistoriallisia tai muitakaan arvoja, koska:

1. talon nykyinen lautavuoraus tulee joka tapauksessa vaihdettavaksi entisöinnissä
2. lähes kaikki koristeet ovat kadonneet
3. sisäänkäynti puretaan ja rakennetaan alkuperäisten piirustusten mukaiseksi
4. katto joudutaan joka tapauksessa korjaamaan, vaikka vanhoja peltejä käytettäisiinkin
5. sisätilat on jo suurimmaksi osaksi purettu, sisäkattopaneeli ja muut alkuperäiset paneelit ja portaikko otetaan talteen
6. myöhemmin rakennettu vinttihuone joudutaan joka tapauksessa purkamaan entisöinnissä
7. ikkunat ovat uudehkot ja helposti otettavissa irti
8. alakerran väliseinä ja tulisijat ovat jo poissa

Materiaalit ja hirret numeroidaan ja puretaan siirtoa ja toisaalla kokoamista varten.

Hirret ja muut materiaalit voidaan siirtää Huhdintien kautta Koulun vierestä kulkevaa huoltoreittiä pitkin, lev. 4m.

Esimerkki: Yli satavuotiaan asuintalon siirtokustannus (yli 100m²) Pukkilasta Pakilaan, jonne haluttiin siirrettäviä vanhoja taloja (IS): 1.Runko: 8000, 2. Purku: 6000, 3. Siirtokalusto: 5000, 4. Työt: 17000 = Yht. 36000€.

Puretaan, siirretään ja kootaan:

(Karkea arvio on saatu ON Kuljetus Olavi Nenonen Oy:ltä alihankkijoineen – purkaneet varastoon mm. Heinäveden palaneen luostarin)

4. vuorauksen ja katon purku jäteasemalle (?) vietäväksi 5 000€
5. kattorakenteiden purku ehjänä ja kokoaminen 40 000€ (tark.)
6. hirsien numerointi ja purku 15 000€

7. hirsien kokoaminen ja pellavat väliin 25 000€ (+ 2000€ uudet pellavat)
8. kuljetus (n. 1km) kuorma-autolla, jossa nosturi (4m ajoväylätarve – miten kääntyy koulun kulmassa?!, 27m nosturilla hirret ylös alas) 5 000€
9. **miten perustusten aikataulut, jos heti kasataan siirtopaikalla? + lisäkustannus ja kuka tekee ja mistä materiaalista?**

SIIRRON YHTEENVETO	Kokonaisena siirtäminen	Purettuna siirtäminen ja uudelleen kokoaminen
kustannus	n. 90 000€ - ei sisällä perustuksia	n. 50 000€ (pelkkä hirsikehikko) kattorakenteet ehjänä + 40 000€ yht. n. 90 000€ - ei sisällä perustuksia - jos purku ja kokoaminen talkootyönä >>> siirtokustannus 10 000€ - 20 000€
kriittinen tekijä	- kentän rakenteet voivat estää siirron - maamassoja joudutaan siirtelemään pois tieltä	kuorma-auton kääntyminen koulun kulmalla tarkennettava
SUOSITUS	NOPEIN VAIHTOEHTO	REALISTINEN VAIHTOEHTO

Liite 3: SÄDESIENIESIINTYMIEN TULKINTA

Home- ja kosteusvaurioihin erikoistunut rakennusliiken KMA Company Oy, Nummela:

”Aktinobakteeri on varsin yleinen maaperäbakteeri, joka toimii myös kosteusvaurioindikaattorina - terveessä rakenteessa näitä ei ole. Sisäilmanäytteestä pieniä määriä aktinobakteeria voi kuitenkin löytyä, sillä se kulkeutuu sisätiloihin niin ilmanvaihdon kuin kenkien tai multaisten juurestenkin mukana.

Aiemmin aktinobakteeria on kutsuttu sädesienieksi, sillä se kasvaa sienimäisten rihmastojen avulla. Yleisimpiä kasvupaikkoja ovat kostuneet betonirakenteet, ja pahimmillaan aktinobakteerin valtaamia kerrostaloja on jouduttu jopa purkamaan kokonaan.

Aktinobakteerin aineenvaihduntatuote geosmiini antaa sille sen ominaisen, maakellarin hajun. Altistus saattaa aiheuttaa yleisoireina päänsärkyä, nenäverenvuotoa, huonovointisuutta, iho-oireita ja silmien kutinaa.

Aktinobakteeri on immunologisesti varsin aktiivinen toimija. Se levittää helposti ilmaan itiöitä ja toksiineja, jotka voivat olla ihmiselle hyvinkin myrkyllisiä. Vaurioituneita rakenteita tutkittaessa ja purettaessa on pidettävä hyvää huolta henkilökohtaisesta suojautumisesta sekä vaurioalueen eristämisestä terveistä tiloista.

Koska aktinobakteerin levittämät itiöt ovat hyvin pieniä, voi pitkäaikainen altistus aiheuttaa esimerkiksi astmaa ja homepölykeuhkoa. On myös mahdollista, että aktinobakteerin esiintyessä yhdessä tiettyjen homeiden kanssa, on haittavaikutus suurempi, kuin mitä ne aiheuttaisivat erikseen.”

Liite 4: KARKKILAN VANHA RAKENNUSKULTTUURI (1994)

olosuhteisiin. Valintakriteereitä ovat olleet mm. seuraavat:

RAKENNUSHISTORIALLISET ARVOT

Rakennushistoriallisesti tärkeillä kohteilla voi olla huomattavaa rakennustaiteellista tai rakennusteknistä arvoa. Ne voivat edustaa luonteenomaista tai tyypillistä alueellista rakennustapaa tai olla merkittäviä eri sosiaaliryhmien rakennusperinteen ja vanhan rakennustekniikan esimerkkejä.

HISTORIALLISET ARVOT

Historiallisesti arvokas kohde voi liittyä koko maan tai oman paikkakuntansa vaiheisiin, näitä voivat olla esimerkiksi henkilö-, sivistys-, talous- tai sosiaalihistoriaan liittyvät rakennukset tai muistomerkit.

MAISEMALLISET ARVOT

Maisemallisesti tärkeiden kohteiden arvon perustana on niiden merkitys kulttuurimaiseman tai kaupunkikuvan osana ja vaikutus laajalle ympäristönsä.

HARVINAISTUNUT TAI HARVINAISTUVA

Kohde edustaa katoavaa kulttuuriympäristöä.

EDUSTAVUUS

Kohde edustaa aikakaudelle tai tietyille ilmiölle luonteenomaista tyyppiä.

ALKUPERÄISYYS

Kohteen alkuperäinen asu on säilynyt muuttumattomana.

SYMBOLIKOHDE

Kohde muistuttaa historiallisesta tapahtumasta tai se on merkittävä tulkittaessa historiallista kehitystä.

AVAINKOHDE

Vrt. edellä; lisäksi se on esim. rakennustaiteellisesti tai teknisesti vaikuttanut ympäristön rakentamiseen.

YHTENÄISYYS

Alueen historiallinen rakennuskanta on yhtenäinen.

KERROKSISUUS

Alueen eri-ikäinen rakennuskanta on sopusoinnussa keskenään tai rakennusten eri-ikäiset rakennusvaiheet kuvaavat hyvin historiallista kehitystä.

LIITTYMINEN YMPÄRISTÖÖN

Rakennukset, joilla ei sinänsä ole laajaa kulttuurihistoriallista arvoa, mutta jotka ovat merkittäviä kokonaisuuden kannalta.

Liite 5: LAKI RAKENNUSPERINNÖN SUOJELEMISESTA

3§ Suojelun kohteet

Rakennusperinnön säilyttämiseksi voidaan suojella rakennuksia, rakennelmia, rakennusryhmiä tai rakennettuja alueita, joilla on merkitystä rakennushistorian, rakennustaiteen, rakennustekniikan, erityisten ympäristöarvojen tai rakennuksen käytön tai siihen liittyvien tapahtumien kannalta.

8§ Suojelun edellytykset

Rakennus voidaan suojella, jos se on valtakunnallisesti, maakunnallisesti tai paikallisesti merkittävä.

Rakennuksen merkittävyys arvioidaan seuraavilla perusteilla:

- 1) harvinaisuus tai ainutlaatuisuus (harvinaisuus);
- 2) historiallinen tyypillisuus alueelle (tyypillisuus);
- 3) aluetta tai tiettyä aikaa kuvaavat tyypilliset piirteet (edustavuus);
- 4) alkuperäistä tai sitä vastaavan käytön, rakentamistavan, arkkitehtuurin tai tyylin ilmeneminen ja jatkuminen (alkuperäisyys);
- 5) merkitys historiallisen tapahtuman tai ilmiön todisteena tai siitä kertovana ja tietoa lisäävänä esimerkkinä (historiallinen todistusvoimaisuus); tai
- 6) näkyvissä olevat eri aikakausien rakenteet, materiaalit ja tyylipiirteet, jotka ilmentävät rakentamisen, hoidon ja käytön historiaa ja jatkuvuutta (historiallinen kerroksisuus).